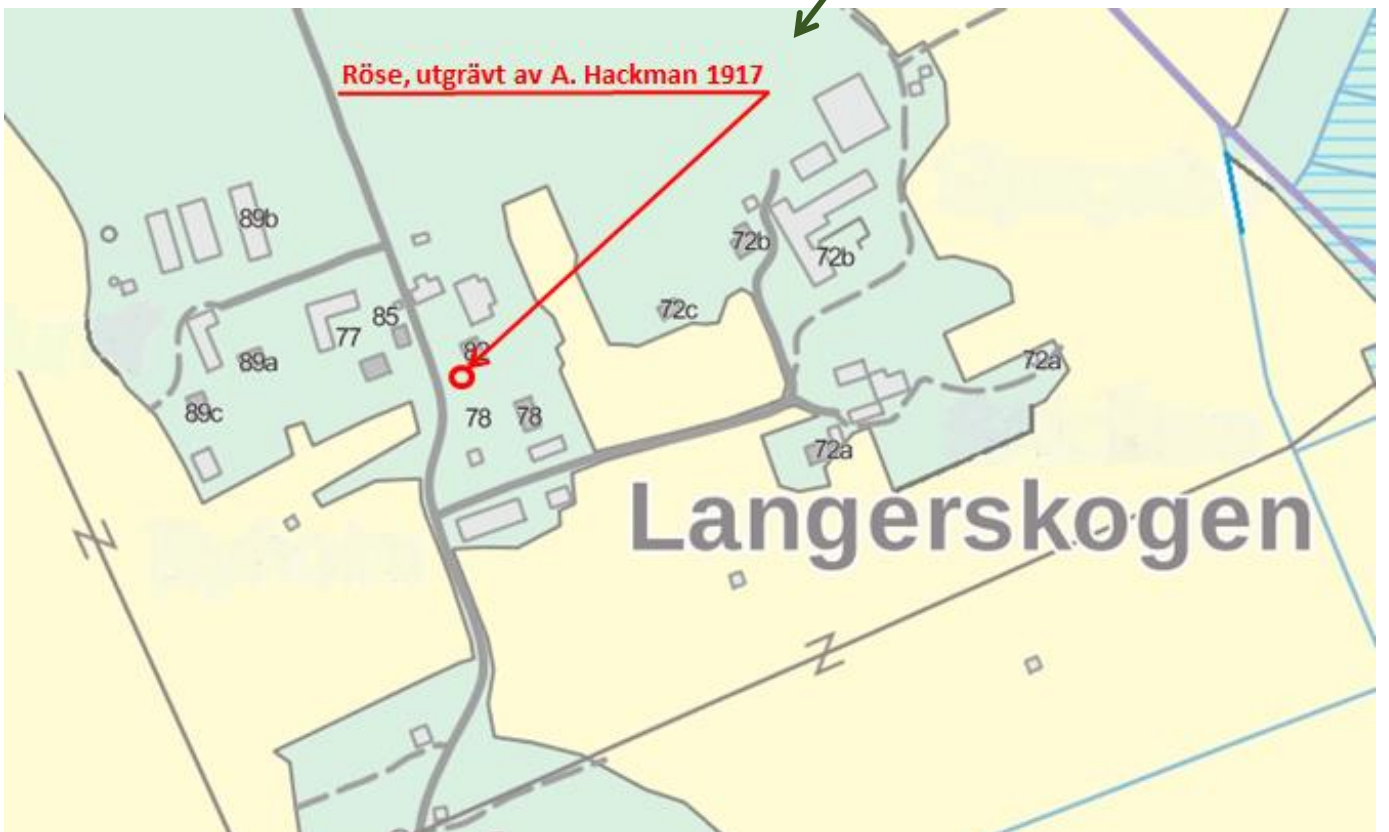
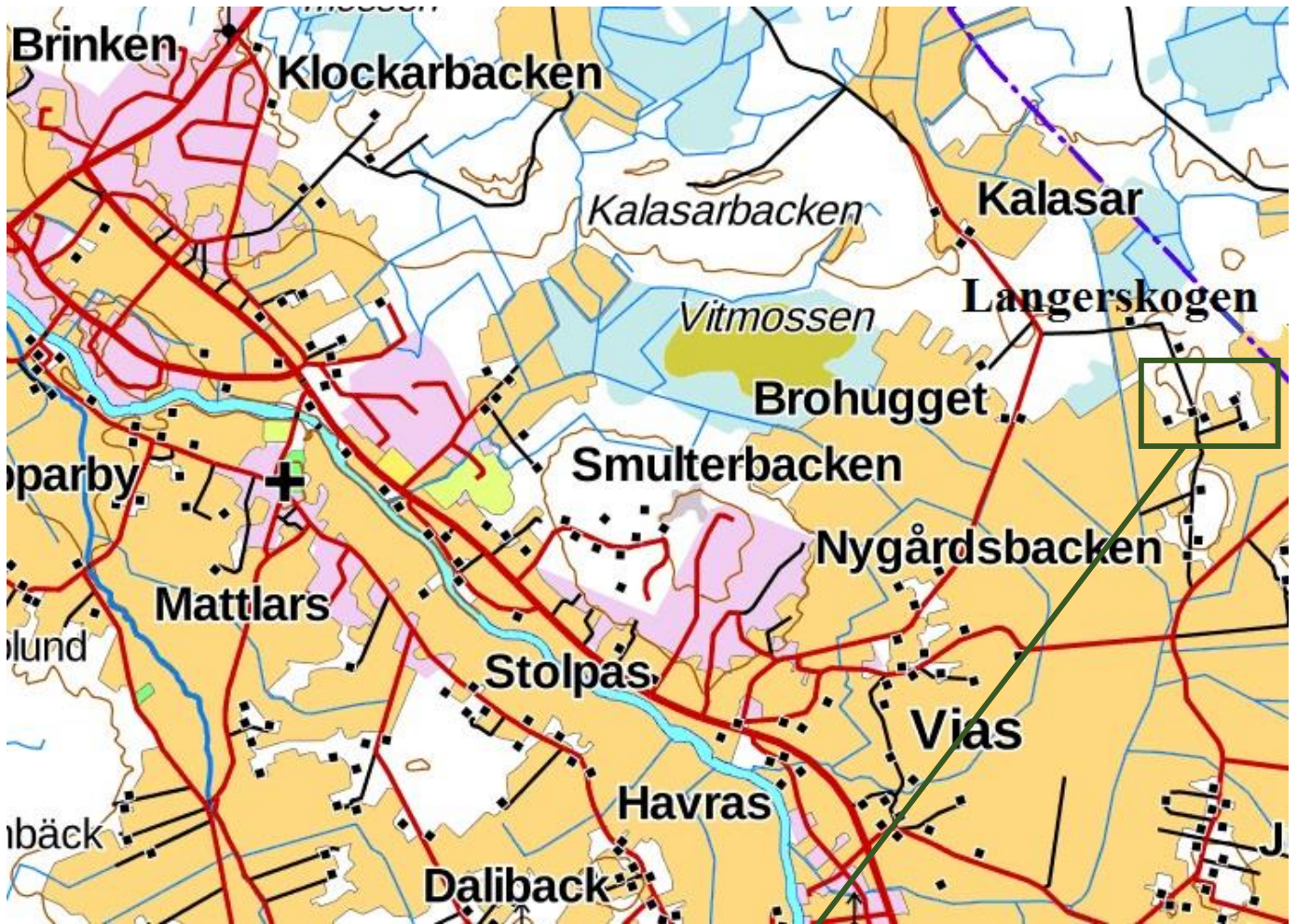

I MALAX

Langerskogen (*Langäskooji*)

Langerskogen är en del av det stora fornfyndsområdet i Övermalax-Solf. Intill ligger Svartsulan, Jonkaisbränno och Lill-Telsar, samtliga fornfyndsställen med rika fynd från åtminstone folkvandringstid (400–550 e.Kr.).

I Langerskogen finns minst tio stora gravar, vartill kommer förstörda gravar och två utgrävda. Meinander uppger antalet till tio. Han säger också att E.J. Chydenius undersökt en grav 1880. Fyndgodset (NM 2305: 10–13) daterar Meinander till senare delen av folkvandringstiden. Meinander skriver vidare att A. Hackman 1917 undersökt det största röset på backen. Det var 18 m i diameter, 1,5 m högt och mestadels byggt av små stenar. Enligt Meinander tillhör fynden (NM 7277: 1–21) senare delen av folkvandringstid.

På Torvströmossen, intill Langerskogen och Svartsulan, har forskarna i projektet ”Arkeologiska och miljöhistoriska studier i Mellersta Österbottens järnålder och medeltid” tagit ett pollenprov som belyser människornas utnyttjande av naturen i området. Utnyttjandet har varit intensivast vid mitten av järnåldern. Redan gravarna berättar att Langerskogen varit ett viktigt centrum i den folkvandringstida bygden i Vias. Senare har stället blivit mindre attraktivt och befolkningen flyttat, även om spår av deras naturutnyttjande fortfarande förekommer regelbundet, på ett sätt som visar bosättningskontinuiteten inom socknen.

I ljuset av fornfyndens datering kan **Langerskogen** namnet ha tillkommit i medlet av järnåldern, dvs. under folkvandringstid (400–550 e.Kr.), såvida dagens namn är detsamma som det forna. **Langerskogen** skall uppdelas i *Langer-skogen*. Förleden *langer* är en er-bildning till *lang*. *Lang* är ett vattenord. I Malax finns många namn på *lang* förutom **Langerskogen**.

Langerskogen är en udde som sticker ut mot Svartsulan. På hela udden finns forngravar. Norrom Langerskogen och Svartsulan har på folkvandringstid funnits skyddade strandängar.

Källa: Ralf Norrman: *NÅGRA ÖSTERBOTTNISKA VATTENAMN*

Ur Hufvudstadsbladets Riksupplaga. Lördag 29 sept. 1934.

Malax.

Forngravarna, som i Malax finnas till ett antal av över hundra, besöktes under den gångna veckan av arkeologen dr Äyräpää från nationalmuseet i Helsingfors. Härvid kompletterades den av kommissionslantmätare K. Lönnbohm år 1898 upprättade förteckningen och kartan över fornlämningar i Övermalax ävensom dr A. O. Heikels och ingenjör A. Lönnbohms sedermera gjorda anteckningar. Trots att dr Äyräpää sålunda hade jämförelsevis tydliga kartor till hands, var det mångenstädes på orten svårt att ordentligt kunna komplettera anteckningarna, emedan det var nästan omöjligt att erhålla vägvisare.

Malax.

Endast ett fåtal av forngravarna på orten ha blivit undersökta. De senaste undersökningarna leddes av prof. Hackman och företogs sommaren 1917. De föremål som påträffades i gravarna beräknas vara 1300—1400 år gamla. Intresse för fortsatta undersökningar finnes nog bland ortsbefolkningen, men brist på medel och arkeologer har gjort, att vidare grävningar icke kunnat företagas.

Langerskogen och Svartsulo

Ur Hufvudstadsbladets Riksupplaga. Lördag 29 sept. 1934.

Malax.

Forngravarna, som i Malax finnas till ett antal av över hundra, besöktes under den gångna veckan av arkeologen dr Äyräpää från nationalmuseet i Helsingfors. Härvid kompletterades den av kommissionslantmätare **K. Lönnbohm** år 1898 upprättade förteckningen och kartan över fornlämningar i Övermalax ävensom dr **A.O. Heikels** och ingenjör **A. Lönnbohms** sedermera gjorda anteckningar. Trots att dr Äyräpää sålunda hade jämförelsevis tydliga kartor till hands, var det mångenstädes på orten svårt att ordentligt kunna komplettera anteckningarna, emedan det var nästan omöjligt att erhålla vägvisare.

Vid Svartsulo och Langerskogen anträffades flera gravkummel än vad förteckningarna utvisade, och likaså torde det i Fälisbränno finnas tre kummel i stället för antecknade två. Det tredje har vid särskilda byggnadstillfällen under sekelskiftet plundrats på stenarna, varför det för närvarande är jämnat med marken. I Langerskogen finnas sju gravkummel med knappt femtio meters mellanavstånd.

Några alldeles orörda gravkummel påträffades inte. Alla ha de varit föremål för ortsbefolkningens intresse och mer eller mindre uppkastats i mitten. Ännu för ett femtiotal år sedan var det brukligt att varje midsommarnatt leta efter "drakgömmor" i forngravarna. I detta sökande deltog även åldringar, men resultaten torde varje gång ha blivit lika med intet. Grävningarna företogs inte djupt nog.

I Junkarsbränno bortsläpades stenarna från en forngrav till byggnadsändamål ända tills man en junidag år 1901 utan vidare grävningar började finna gamla vapen mellan stenarna.

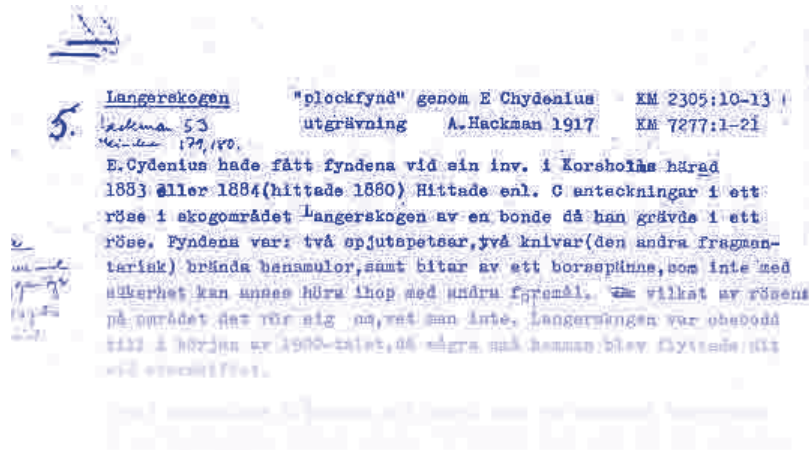
Endast ett fåtal av forngravarna på orten ha blivit undersökta. De senaste undersökningarna leddes av prof. **Hackman** och företogs sommaren 1917. De föremål som påträffades i gravarna beräknas vara 1300—1400 år gamla. Intresse för fortsatta undersökningar finnes nog bland ortsbefolkningen, men brist på medel och arkeologer har gjort, att vidare grävningar icke kunnat företagas.

Fornfynd erhöll dr Äyräpää även vid sitt besök på orten. Av **Karl Lågas** erhöles en krossten (kvarnsten) av mycket sällsynt slag. Dessutom erhöles ett hemtillverkat sågblad med ursprung från 1700-talet.

Tvenne särskilda flintstenar (eldstenar) ha påträffats på orten för endast en kort tid sedan. Den ena påträffades av **August Stenman** i dennes åker och den andra av **Otto Strömberg** i backslutningen vid Hallonsulo.

Infört i Vbl 1.10 1934. Avskrivet 19 april 2017 av **Siri Hagback**

(Mitt tillägg: August Stenman bodde på Stolpe hemman i början av Havrasgränden och Otto Strömberg i Hallonsulo. Fortid finns på båda platserna. / SH)

Langerskogen "plockfynd" genom E. Chydenius KM 2305:10-13

Hackman 53

Meinander 179, 180 Utgrävning A. Hackman 1917 KM 7277: 1-21

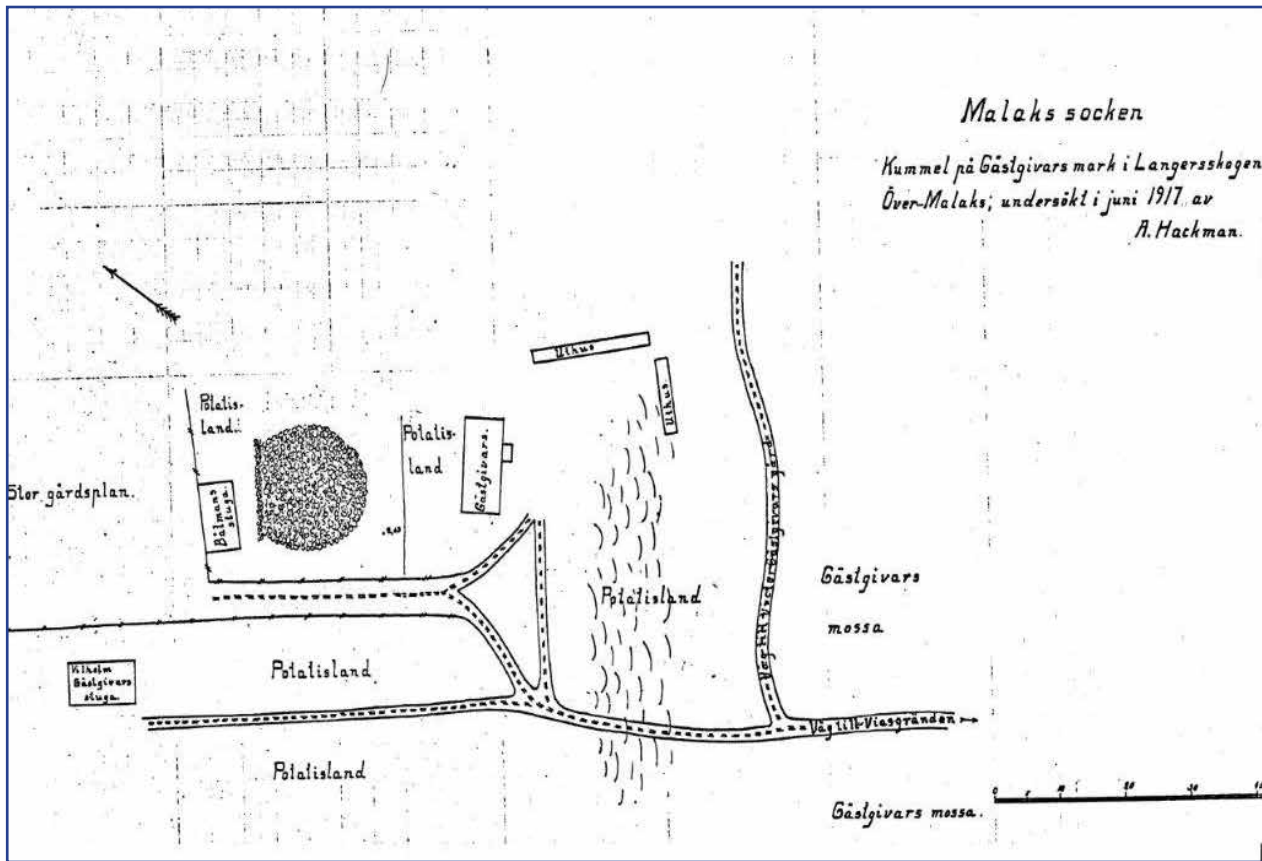
E. Chydenius hade fått fyndena vid sin inventering i Korsholms härad 1883 eller 1884 (hittade 1880). Hittade enligt Chydenius anteckningar i ett röse i skogsområdet Langerskogen av en bonde då han grävde i ett röse. Fyndena var: två spjutspetsar, två knivar (den andra fragmentarisk), brända bensmolor, samt bitar av ett borsspänne, som inte med säkerhet kan anses höra ihop med andra föremål. Vilket av rösen på området det rör sig om, vet man inte. Langerskogen var obebodd till i början av 1900-talet, då några små hemman blev flyttade dit vid storskiftet.

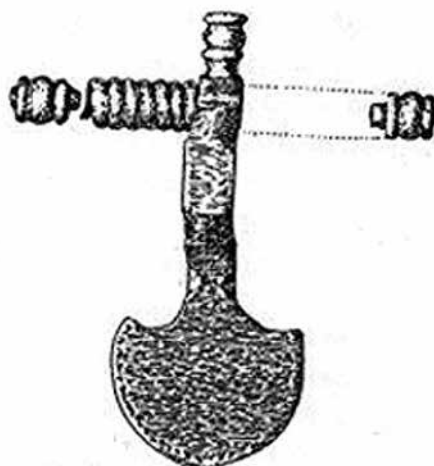
1917 undersökte A. Hackman ett stort röse på hemmanet Gästgivars 6 b, vid Johannes Båtmans stuga. Markägaren hade för avsikt att avlägsna röset och uppodla den rätt betydande areal, som upptogs av fornlämningen. Enligt Hackman var röset det största på Langerskogen.

Norra randen av röset hade redan blivit rivet och stenar kastade på kumlet. På västra sidan hade stenar blivit bortförda från ett rätt stort område. Noggranna dimensioner för fornlämningen kunde Hackman därför inte mera bestämma. Han antar diametern ha varit ca 18 meter. Högsta punkten inom kumlen var på dess norra del, ty den var byggd på en sluttning. Höjden där var 1,75 meter över. Ytans höjd över botten var 1-1,45 meter. En fotkedja av större stenar sannolik, ytan har sannolikt varit tämligen plan.

Kumlet var sammansatt av mindre stenar och stengrus. Stora stenar förekom mest på botten, men även i någon mån högre upp. På några ställen kunde viss ordning iakttagas i bottenstenarnas läge. De bildade parallella rader och fyrkanter, en rektangulär, kistformig byggnad kunde även iakttagas. Botten utgjordes av ett mörkt kulturlager vars mäktighet varierade mellan 2-30 cm. Främst i östra delen av kumlet hittades på botten och något högre upp en massa av skörbrända stenar. Kolsamlingar förekom även här och där.

Lämningar "av den egentliga graven", som Hackman kallar det, träffades något mot S om kumlets mitt. Där hittades dels i bottenlagret dels något högre upp några smycken och redskap från folkvandringstiden samt brända ben.

6. Malaks. Fund 53. Br. u. E. 5/6.
Långerskoje ;

SYDOSTRA BRYNET AV LANGERSKOSEN, ÖVERMALAX. - A. HACKMAN 1877. F. 5168.

Sidornas (1-6) framställning:
 Vidar Björknäs (sidan 1, 2 karta), Siri Hagback (s. 2-6 avskrift, från Museiverkets kopior, skanning, avskrifter, bildtexter),
 Göran Strömfors (layout).